

VILDE HJEMMEHØRENDE URTER

Vælg og så lige præcis de planter, som du ønsker i din have eller altankasse.

Ager-morgenfrue

Denne morgenfrue har små gule blomster, og er en af de nemmeste at have i haven. Agermorgenfrue, *Calendula arvensis*, er en en-årig plante, som sin større kusine, almindelig morgenfrue, *Calendula officinalis*. Planten er en dejlig, nem blomst at dyrke i haven. Den tiltrækker nektarsøgende insekter, og blomstrer længe med sine citrongule små blomster. Agermorgenfrue er hjemmehørende i Europa og er en vild (uforædlet) urt.

Blomstring: Juni-oktober

Højde: 15-35 cm

Voksested: Almindelig havejord, og stort set al anden jord, sålænge den er veldrænet. Sol.

Biologi: Understøtter 29 forskellige arter, som lever på planten (ifølge PPE)

Såtips: Så direkte i april/maj.

Klinter

Klinter er en 50-100 cm høj elegant plante, som blomstrer villigt og længe allerede første år. Klinter, *Agrostemma githago*, er en en-årig plante, der før i tiden været ret udbredt især omkring landbrugsmarker. Nu findes den kun sparsomt i naturen. Den er ofte brugt i frøblandinger, da den blomstrer nemt og længe.

Blomstring: Juni-juli

Højde: 50-100 cm

Voksested: Almindelig havejord. Mager jord. Veldrænet jord. Sol.

Biologi: Understøtter 9 forskellige arter, som lever på planten (ifølge PPE)

Såtips: Kan sås hele året.

Kornblomst

Kornblomst, er en klassiker, med smukke himmelblå kurvblomster. Denne er den ægte, uforædlede kornblomst. Spinkel og let plante, der blomstrer længe. Kornblomst, *Centaurea cyanus*, er en en-årig plante, der oprindeligt er et markukrudt, som er fulgt med agerbruget fra sydligere egne. Kornblomst anvendes ofte i en-årige blomsterblandinger, og er i det hele taget en populær sommerblomst. Kornblomst trives på solåben jord, og også i halvskygge. Tåler ikke at blive overvokset af flerårige urter og græsser, så forsvinder planten lige så stille efter få år. Sår sig villigt, og er en fin blomst til krukke og bede. Meget nem at dyrke.

Blomstring: Juni-september

Højde: 40-70 cm

Voksested: Almindelig havejord. Tør, kalkrig jord. Bar jord. Sol-halvskygge.

Biologi: Blomsterne besøges af humlebier og enlige bier

Såtips: Så i foråret. Spirer efter 5-10 dage.

Kornvalmue

Kornvalmue, er den store og meget mørkerøde valmue, man ser i markerne og i grøftkanterne. Kornvalmue kan kendes fra gærdevalmuen, dels ved sin postkasserøde farve, og ved sin mangearmede stjerne på kapslen.

Kornvalmue, *Papaver rhoeas*, er en en-årig plante, der blomstrer midt på sommeren. Planten sår sig villigt, men kræver bar jord for at spire, som andre pionerplanter. Skal helst stå i fuld sol. Kornvalmuen er stamfader til mange af de forædlede valmuer man kan få som haveplanter. Kornvalmuer har fine buttede glatte frøkapsler.

Blomstring: Juni-juli

Højde: 60-100 cm

Voksested: Kan trives på de fleste jorde, sålænge der er veldrænet. Sol.

Biologi: Blomsterne besøges af humlebier og enlige bier, som samler pollen i blomsterne.

Almindelig Kællingetand

Almindelig kællingetand, er en fin plante, med gule insektvenlige blomster.

Almindelig kællingetand, *Lotus corniculatus*, er en flerårig plante, der findes overalt i Danmark. Flere arter af sommerfugle lægger kun deres æg på kællingetand, og mange spiser pollen og nektar i blomsten. Trives bedst på næringsfattige, lysåbne steder, og er ret nem at få til at trives i en have. Kan sås hele året, også i frostvejr.

Blomstring: Juni-august

Højde: 10-30 cm

Voksested: Almindelig havejord. Tør, kalkrig jord. Tør sandet jord. Lerjord.

Biologi: En af de plantearter, der besøges af flest forskellige arter af bier, heriblandt langhornsbi (*Eucera longicornis*) og lucernebi (*Melitta leporina*), der er oligolektisk på ærteblomstfamilien, samt mange sommerfugle. Den er fødeplante for flere sommerfuglelarver (almindelig blåfugl, grøn busksommerfugl, foranderlig blåfugl, gråbåndet bredpande, orange høsommerfugl). Der er 164 tilknyttede arter ifølge PPE (Plant Parasites of Europe).

Såtips: Spiretid 2-4 uger ved 15 grader. Den hårde frøskal kan give længere spiretider. Blød evt. frøene i varmt vand i 24 timer eller forsøg med slibning. Kan også såes direkte, som de ville så sig selv i naturen. De skal nok komme.

Rødkløver

Rødkløver, er en dekorativ plante, der vokser godt, især hvor der er lidt fugtigt. God biplante, og smuk med de vinrøde blomster, og fine blade.

Rødkløver, *Trifolium pratense*, er en flerårig, længeblomstrende plante, der er en vigtig fødekilde for bier, især humlebier. Danne en kraftig roset hvor den står. De fleste blomster opnås når den sås et solrigt sted. I skygge kommer der flest grønne blade.

Blomstring: Maj-september

Højde: 15-60 cm

Voksested: Almindelig havejord. Kalkrig jord. Lerjord. Sol-halvskygge.

Biologi: Blomsterne besøges af humlebier og enlige bier, heriblandt klintjordbi (*A. labialis*), ærtejordbi (*A. wilkella*), langhornsbi (*Eucera longicornis*) og lucernebi (*Melitta leporina*), der er oligolektiske på ærteblomstrende. Vigtig fødeplante for mange humlebier, især langtungede arter. Værtsplante for sommerfuglelarver (almindelig blåfugl, engblåfugl, gul høsommerfugl, orange høsommerfugl). Frøene spise af insekter og fugle.

Såtips: Tåler meget tidlig såning, og kan derfor sås allerede i marts og indtil oktober.

Almindelig Akeleje

Frø af akeleje, høstet i haven. Der er både blå og lilla akelejer i haven, og frøene bliver sandsynligvis flest blå, som også er den naturlige farve for akeleje.

Akeleje, *Aquilegia vulgaris*, er en flerårig mormor-staude, og den findes forvildet i næsten alle gamle haver. Planten er mere sjælden i naturen i Danmark. Akeleje er søgt af insekter, som både suger nektar og anvender den som værtsplante for larverne. Forskelligfarvede akelejer vil med tiden blive mere og mere som den almindelige akeleje, *Aquilegia vulgaris*, altså blålilla.

Akeleje bliver med tiden en kraftig plante, som sår sig villigt hist og pist. Første år kommer kun en grøn roset, året efter blomstrer den.

Blomstring: Maj-juli

Højde: 80-100 cm

Voksested: Almindelig havejord. Fugtighedsbevarende jord. veldrænet jord. Sol.

Biologi: Understøtter 32 forskellige arter, som lever på planten (ifølge PPE)

Såtips: Spirer efter 4-10 uger ved 20 grader. Spirer de ikke, så giv dem en kuldebehandling (4 uger v. 3-5 grader) og prøv igen. Sået på friland skal de nok komme før eller siden.

VILD VERDENSMÅLSUGE

I 2024 blev Skanderborg Kommunes Biblioteker "Verdensmåls-certificeret Bibliotek". Vi arbejder hele tiden på at bidrage til arbejdet med verdensmål. Se flere aktiviteter på vores hjemmeside www.bibliotek.skanderborg.dk